

Skriftlig innspill fra Foreldreutvalget for grunnopplæringen

Høring: Skriftlig innspill til forslag om endringer i opplæringslova, friskulelova og barnehagelova (behandling av personopplysninger, fjernundervisning o.a.)

Innspillsdato: 22.04.2021

Endringer i opplæringslova, friskulelova og barnehagelova

FUG sine innspill til lovforslag om behandling av personopplysninger

De nasjonale foreldreutvalgene for både grunnopplæringen og barnehager, FUG og FUB, var i det vesentligste positive i første høringsrunde til de lovforslag knyttet til behandling av personopplysninger som nå er inntatt i Prop. 145 L (2020-2021).

Vi registrerer og verdsetter at hovedlinjene fra første høringsrunde er videreført og at våre innspill som vektlegger verdien av et tillitsbasert samarbeid med hjemmet framfor rigide regler er tillagt stor vekt i proposisjonen.

Vi vil også kort nevne to områder som reiser særlige problemstillinger og bør utredes grundig i nær framtid med henblikk på blant annet personvern:

- Bruk av ikke-anonyme læringsmiljøundersøkelser med spørsmål om negative relasjoner der enkeltelever navngis og bruk av innsamlet data i forebyggende arbeid med skolemiljø
- Digital læringsanalyse

FUG sine innspill til lovforslag om fjernundervisning

FUG mener at de utvidelsene som er gjort av bestemmelsen, sett i forhold til NOU 2019: 23, gjør bestemmelsen mer anvendbar for den enkelte skole. Tilføyelsene som er gjort virker klargjørende i stor grad også for andre brukere.

Fra FUG-ståsted savnes det at bestemmelsen har innhold som tydeliggjør en forpliktelse til involvering av hjem/foreldre og samarbeid hjem- skole.

FUG mener at det er viktig å involvere foreldrene/hjemmene. Fjernundervisning er et unntak fra hovedregelen, hvor det legges opp til en streng godgjøringsplikt for at det er grunnlag for unntak, og det er naturlig å innta foreldresamarbeid direkte i lovbestemmelsen i tillegg til de generelle regler om foreldresamarbeid. Dette kan tenkes gjort som et tillegg til 3. ledd - "...opplæring, elevens og heimens syn..." Det kan også tenkes som et tillegg til 1. ledd, eller som et eget ledd slik som i opplæringsforskriften § 7-1 om alternative opplæringsformer i samisk, kvensk og finsk. Opplæringsforskriften § 7-1 er inntatt nedenfor for å illustrere dette:

7-1. Alternative opplæringsformer i samisk, kvensk og finsk

Elevar som har rett til opplæring i samisk, kvensk eller finsk, har rett til alternativ form for slik opplæring når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale ved skolen. Alternative former for opplæring kan t.d. vere fjernundervisning, intensivundervisning eller særlege leirskoleopphald.

Alternative opplæringstilbod for elevar i grunnskolen skal utarbeidast i samarbeid med foreldra.

Viktigheten av foreldresamarbeid kommer særlig til uttrykk i relasjon til fjernundervisning som skal mottas "andre stader" enn på skolen. Til opplæringslovutvalget, før første høring, har FUG blant annet gitt uttrykk for at vilkårene må være tydelige og at opplæringsansvaret ikke må flyttes over på foreldrene:

"FUG er også skeptiske til at det generelt åpnes for fjernundervisning, og er opptatt av at elever og foreldre må få vite hva det innebærer å velge et undervisningsopplegg som er organisert som fjernundervisning." NOU 2019: 23

FUG er skeptisk til en for skjønnsmessig vurderingen av om opplæringen kan gis som fjernundervisning, og setter pris på de endringene som er gjort i lovforslaget i proposisjonen. FUG har følgende kommentarer til noen av skjønnsbegrepene i lovforslaget:

1. Opplæringslovutvalget er klare på at økonomiske hensyn ikke kan utgjøre "gode grunner". Dette bør tas inn i bestemmelsen, og det bør presiseres at opplæring i de samiske språkene kun kan gis som fjernundervisning når det ikke er mulig å gi opplæringa ved bruk av egnet undervisningspersonale på skolen. I lovforslaget er det beskrevet at "fordelane for elevane må vere større enn ulempene". Dette hentyder til at det er naturlig med en viss dokumentasjon, men lovteksten mangler et absolutt dokumentasjonskrav. Dokumentasjonskravet bør inkluderes i lovteksten.
2. "trygt" - I lovforslaget i proposisjonen er det valgt en formulering som FUG mener er fjernere fra kap. 9A i opplæringsloven enn forslaget som ble presentert i høringsmøte 10. februar 2021. FUG mener det er nødvendig at noen

kjerneelementer i begrepet "trygt" inntas i lovteksten. Her nevner vi personvern, frigjort for økonomiske interesser, voksenkontakt m.m.

3. Av kommentarene fra departementet til lovskissen som ble presentert i høringsmøte 10. februar 2021, ble det presisert at elevens alder er et av de sentrale momentene i vurderingen av hva som er trygt og pedagogisk forsvarlig. Dette bør framgå av lovteksten. Det bør også nevnes at muligheten for oppfølging av voksen "på stedet" er et sentralt moment. Dette foreslås inntatt i femte ledd. I pressemeldingen som er publisert om foreliggende proposisjon framgår følgende: *"I det same lovforslaget til Stortinget kjem regjeringa òg med framlegg om å opne for meir fjernundervising for elevar i vidaregåande skule og ungdomsskulen viss det er gode grunnar til det og det er pedagogisk forsvarleg."* FUG understreker at foreslåtte lovbestemmelse også vil omfatte barneskolen og at det derfor er særlig viktig at alder nevnes spesifikt som et vurderingskriterium.

Til opplæringslovlovutvalget, før første høring, har FUG blant annet gitt uttrykk for at:

"FUG er opptatt at det må være en lærer på elevens hjemskole som har ansvaret for opplæringen, som følger opp elevene, og som hjelper til med det tekniske." NOU 2019: 23.

4. "kommunisere effektivt" - FUG stiller spørsmål ved om 4. ledd i den foreslåtte bestemmelsen bør nevne konkret muligheten til å vurdere også om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

En nasjonal veileder vil redusere behovet for forskrift og ramme inn bruken av fjernundervisning bedre. En veileder bør i alle fall avklare spørsmål knyttet til

etterlevelse av personvernlovgivningen, anbefalt dokumentasjon, krav til egnet/tilpasset utstyr og vurderinger som må gjøres i forhold til valg av software/dataplattform. Dette er selvfølgelig avhengig av hvor detaljert endelig lovregel blir, men kan være en viktig faktor for å sikre lik praksis.

Marius Chramer

Utvalgsleder, FUG

Asle Sandnes

Seniorrådgiver, FUG